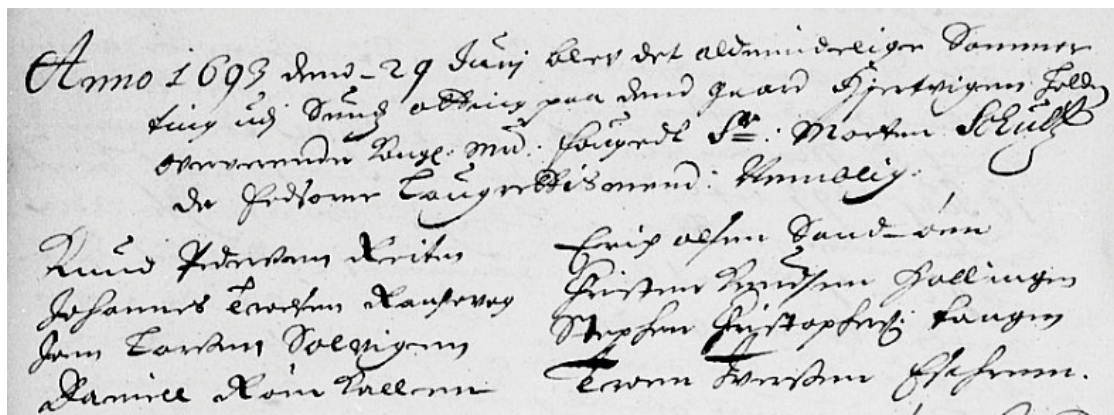

Rettsaken mot Knut Halvorsen Klauset av 29 Juni 1693

Romsdal sorenskriveri, Tingbok, 1690-1693. Side [72b-73a](#).

Anno 1693 dend 29 Juni blev det almindelige Sommer ting udi Sundz otting paa dend gaard Hjertvigen holden.

Fogden indstefnt Knud Halvorsen Kløffset forbegangen Lejermaall i sit Ecteschab med Ingeborg Mortensdatter, hvis Bøde effter Fogdenes begiering afvigte 4 octobr: 1692 blev registreret oc Vurderet oc opløb til – 8 Rdr. 1 ort 12 s, oc der imod dend fordrende giæld bedrog sig til – 3 Rdr: 3 ort 16 s. Bem.te Knud Halvorsen møtte, sagde intet videre end som udi registreringen meldis at vere ejende, oc beklagede sine fattige vilchor, som tilstede verende almue med hannem bevidnede, Fogden satte i rette oc fornevnte hans halve Boe, bør vere forbrudt, oc i det øfrige at lide paa Kroppen, afsagt.

Knud Halvorsen Kløfsets Halve Boe, som effter registreringen, naar skyld oc giæld fradragis, bedrager sig til Toe Rixdr: 22 schilling, bør effter Kongl: Ma: Fogedts i rette settelse vere forbrudt -.

Fogden indstefnt Ingeborg Mortensdatter for begangen Lejermaal med Knud Halvorsen, hun møtte oc angav sin ringe oc fattige Vilchor, saa hun iche det ringeste til Bøders betaling er ejende som tilstede verende almue med hende bevidnede blev der fore tilkient at lide paa Kroppen.

- - - o o o 0 o o o - - -

Anno 1695 d: 29 Juni blef det almindelige Sommerting udi Sundz otting paa den gaard Røsaach holden.

Fogden iligemaade tilsporde, om det qvindfolch Birgitte Andersdatter, saavel som Ingeborg Mortensdatter som begge det aar 1693 har begaaed Lejermaall, noget til Lejermaals Bøder er ejende, hvor paa blev svared oc forklaret at de ere gandsche fattige oc intet til Bøders betaling ejende, hvor paa Tingsvidner til besvarelse paa dend 146 oc 149 post under Stiffamtsskriverens haand, blev bevilget.

Noen merknader:

- 1) Skrivekaren bruker ikke «ibid.» (ibidem = samme sted) på Ingeborg, etter at han har skrevet tiltalen mot Knut Halvorsen Klauset. Og det er nesten rart dersom hun skulle være datter av naboen Morten Knutsen på «hovedbruket» Store Klauset. Heller ikke ved «*tingpurringen*» to år senere er hun nevnt med gårdsnavn, bare den litt «respektløse» omtalen «quindfolch». Det er flere som heter Morten ute i Sund, så hennes faderlige opphav får stå åpent inntil videre.
- 2) Det er mulig Knut Halvorsen giftet seg med enken etter Gamaliel Andersen*, som muligens var Ole Jacobsens enke Birgitte Sivertsdatter. Gamaliel forsvinner fra gården etter kun et kort opphold blant brukerne på Store Klauset.
- 3) Det er en 8 år gammel tjenstedreng ved navn Knut Halvorsen oppført under Nerbø i Sogneprestens manntall av 1666. Er dette rett Knut, så er han altså født ca. 1658, men en høyst usikker datering altså.
- 4) Brukerrekken på Store (Nøre) Klauset ser slik ut for perioden 1665 – 1702.

1665

- 1) Jacob Jetmundsen (f.ca. 1600 – ca. 1676), 1 ½ vog.
- 2) Morten Knutsen (f.ca. 1625 – ca. 1702), 1 vog.
- 3) Ole Olsen (f.ca. 1610 – ca. 1667), ½ vog.

1668

- 1) Jacob Jetmundsen, 1 ½ vog.
- 2) + 3) Morten Knutsen, 1 ½ vog.

1676

- 1) Enken, 1 ½ vog.
- 2) Morten Knutsen, 1 ½ vog.

1680

- 1) Ole Jacobsen* (død ca. 1684, sønn av Jacob og «enken»), 1 ½ vog.
- 2) Morten Knutsen, 1 ½ vog.

1687

- 1) a – Anders Jacobsen (f.ca 1651 -), 2 pund og 6 mark ($\frac{3}{4}$ vog).
- 1) b – Gamaliel Andersen*, 2 pund og 6 mark ($\frac{3}{4}$ vog).
- 2) Morten Knutsen (f.ca. 1625 – ca. 1702) 1 vog, 1 pund og 12 mark.

1690

- 1) a – Anders Jacobsen, 2 pund og 6 mark ($\frac{3}{4}$ vog).
- 1) b – Knut Halvorsen (muligens f.ca. 1658), 2 pund og 6 mark.
- 2) Morten Knutsen, 1 vog, 1 pund og 12 mark.

1699

- 1) a – Anders Jacobsen, 2 pund og 6 mark ($\frac{3}{4}$ vog).
- 1) b – Kristen Hanibalsen (f.ca. 1665), 2 pund og 6 mark.
- 2) Morten Knutsen, 1 vog, 1 pund og 12 mark.

1702

- 1) a – Anders Jacobsen (f.ca 1651), 2 pund og 6 mark ($\frac{3}{4}$ vog).
- 1) b – Kristen Hanibalsen (f.ca. 1665), 2 pund og 6 mark.
- 2) Knut Mortensen (f.ca. 1665), 1 vog, 1 pund og 12 mark.

Det kan se ut som om Jacob Jetmundsens enke var bruker i ca. 4 år. Deretter overtok sønnen deres Ole Jacobsen i 4 nye år. Etter Ole Jacobsens død ca. 1684, deles bruket i to like deler, en til Anders og en til Gamaliel.

Jacob Jetmundsen og «enken» må vel ha hatt en sønn Jetmund som blir borte. Samme med Alf (f.ca. 1643), som er den eneste sønnen nevnt på Store Klauset i manntall fra 1664-65. Det er en Anders Jacobsen som er 9 år og tjenestedreng på Harnes i 1666 (med navn som Jetmund og Alf representert blant brukerne der).

Gamaliel er muligens den Anderssønnen som er kreditor i Ole Jacobsens skifte av 1685. Men hvem gifter seg så med Oles enke Birgitte Sivertsdatter? Muligens var det Gamaliel Andersen, for hvorfor skulle bruket deles om Anders Jacobsen giftet seg med sin brors enke? Og hadde Anders mulighet til å inngå et slikt giftemål? I Christian 5. sin Norske lov heter det i 3. bok, 18. kap. under pkt. 9 om personer som pga. slekt, eller svogerskap ikke får inngå ekteskap: «*Og ligesom en Qvinde maa ikke have sin Broder til Egte, saa maa hun ikke heller have sin Mands Broder til Egte, og saa fremdelis.*» Denne loven gjaldt fra april 1687, men var det vesensforskjellig to år tidligere da Birgitte Sivertsdatter trolig ble oppattgift? Det er pr. dato ikke kjent for meg hva gjeldende Chr. IVs lov sa om slike ekteskap.

Notat er endret 15.04.19 pga. feil årstall i første overskriften og en dobbel henvisning til kilden for Knut Halvorsens mulige alder.

*) Notat er endret igjen 27.04.19 pga. informasjon fra DIS-forum om skifte etter Ole Jacobsen av 27 Mai 1685, se skifteutskrift på: <http://istad.info/fanne/skifter> (se: Skifter fra andre områder).